

En aquesta resolució s'han ocultat les mencions a l'entitat afectada per tal de donar compliment a l'art. 17.2 de la Llei 32/2010, atès que en cas de revelar el nom de l'entitat afectada, es podrien identificar també les persones físiques afectades.

Identificació de l'expedient

Resolució d'arxivament de la informació prèvia núm. IP 115/2022, referent a l'Institut (...)del Departament d'Educació.

Antecedents

1. En data 15/03/2022, va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, per trasllat de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, un escrit de denúncia contra l'Institut (...)del Departament d'Educació (d'ara endavant, l'IES), amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades personals.

La denunciant exposava que era mare d'una alumna (...)de l'Institut (...)i que, en data (...), uns alumnes de la classe de la seva filla van facilitar a un tercer l'enllaç electrònic per accedir a la classe híbrida que s'estava impartint en aquell moment tant en remot com presencialment a l'aula. Aquest tercer es va presentar sota un compte fals de correu electrònic de "@gmail", que portava el nom i segon cognom de la filla de la persona denunciant, per així enganyar el professor de l'aula i que aquest li permetés accedir a la classe en línia. Al mateix moment que el professor va permetre aquest accés, es va visualitzar un vídeo de contingut pornogràfic "a pantalla completa ante todos los alumnos de (...)", associat al compte de correu electrònic amb el nom i cognom de la filla de la denunciant, que no era a l'aula perquè estava de baixa mèdica.

La persona denunciant aportava còpia de l'intercanvi de correus electrònics que havia mantingut amb l'IES en relació amb els fets denunciats. En un d'aquests correus electrònics, des de l'IES s'indica que "des de Direcció s'han fet indagacions i hem parlat amb els Mossos i ens han traslladat que, efectivament, no s'ha suplantat la identitat de la vostra filla. Un individu extern ha creat un compte gmail amb el nom xxxx. Aquesta persona ha accedit a la classe online sense activar el vídeo i l'ha sabotejat (...)."

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 115/2022), d'acord amb el que preveuen l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador.
3. En aquesta fase d'informació, en data 21/06/2023 es va requerir l'entitat denunciada perquè informés sobre el següent:
 - Si l'usuari extern, que va utilitzar una adreça electrònica falsa amb les dades identificatives d'una alumna de l'IES (nom i segon cognom), era una persona vinculada a l'IES. També, de quina manera va obtenir l'enllaç electrònic per accedir a la classe.

- Els motius pels quals el professor va autoritzar l'accés en línia a la classe a un usuari extern a l'organització, i si aquest usuari va poder visualitzar la imatge o altres dades personals de l'alumnat i del professor que hi participava.
- Sobre les mesures de seguretat que l'IES tenia implementades relatives a l'accés electrònic dels alumnes a les classes, i si abans s'havia efectuat una anàlisi de riscos.
- Si s'estava tramitant un procés judicial pels mateixos fets denunciats o per altres fets que hi poguessin tenir vinculació.

4. En data 03/07/2023, l'IES va respondre el requeriment amb un escrit en què exposava el següent:

- Que "Des de Direcció es van fer les indagacions necessàries que van concloure que un individu extern a l'Institut va crear un compte gmail amb el nom XXX amb la clara intenció de desorientar el professor de l'aula i introduir-se en la sessió lectiva online. El nom de l'alumna és (...) i el seu correu corporatiu és (...). Aquesta persona va accedir a la classe online sense activar el vídeo (com habitualment també feien alguns alumnes malgrat que les normes i protocols del centre exigien fer-se visible) i un cop dins, adoptant el nom d'usuari XXX va sabotejar l'activitat."
- Que "Aquest sabotatge va consistir en la projecció d'algunes imatges de caire sexual i es van perllongar durant uns segons. S'ha de dir que l'alumna no era a la reunió online ni presencialment a l'aula i la família va tenir coneixement dels fets per una companya de l'alumna, la qual els va malinterpretar. Pel que es va esclarir, no era intenció de l'autor atacar l'alumna, sinó introduir-se a la conferència."
- Que "L'usuari extern no tenia cap vinculació amb el centre i va obtenir l'enllaç a la sessió per mitjà de dos amics seus que sí que eren estudiants del centre."
- Que "Segons protocol del centre, a la sessió únicament hi podien accedir directament (sense admissió) usuaris amb el compte corporatiu del centre (...). El centre, ocasionalment, admet altres usuaris atès que sistemàticament ens reunim amb Serveis Socials, Institucions, fundacions, etc. (que no tenen correu corporatiu en el domini del centre)."
- Que "En ocasions i, com que l'alumnat no és competent digitalment i accedeix a la sessió des d'un dispositiu diferent, intenta connectar-se des d'un compte email diferent. L'alumna portava temps amb (...). Per tot plegat, el professor no va dubtar a admetre a l'usuari que portava un nom semblant al del cognom de l'alumna."
- Que l'usuari extern que va accedir a la classe online "només va poder visualitzar els noms i cognoms del dos alumnes (amics seus) que li havien facilitat l'enllaç a la trucada i que eren els únics que estaven connectats de manera remota, ja que es tractava d'una classe d'híbrida."
- Que "Davant l'exigència del Departament de impartir classes híbrides, i atès que el Centre utilitza la plataforma suite de Google de manera habitual, es va decidir emprar l'opció Meet. Es va analitzar quins riscos comportava aquesta plataforma i es va determinar que, per necessitat, s'aplicarien les configuracions que tenim actualment i

seguint els consells que el Departament enviava de manera freqüent, a l'hora de realitzar videoconferències. (...) El centre sempre va seguir els protocols de seguretat que Meet actualitzava puntualment.”

- Que la única opció d'evitar l'accés indegut “hauria estat limitar l'accés a comptes del nostre domini (cosa que no podem fer pel fet que, com s'ha mencionat, necessitem contactar amb serveis públics i d'altres institucions que no tenen correu corporatiu en el domini del centre. També amb alumnat que es troba en determinades situacions i que no sempre pot utilitzar els comptes o dominis del centre per relacionar-se amb l'Institut).”
- Que “el professor va actuar amb la diligència esperable tenint en compte el ritme i horari que les classes imposen al professorat i el fet que es va tractar d'un acte inesperat i deliberat per enganyar expressament al professor fent ús d'algunes dades identificatives idèntiques i d'altres molt semblants a les d'una alumna real que era absent i es trobava en situació d'(...)”
- Que per evitar els fets denunciats “s'hagués requerit un estat d'alerta per malpensar, un esforç i un temps de comprovació que van més enllà del que és exigible en l'entorn normal d'una classe.”
- Que “no es va vulnerar la confidencialitat de cap dada personal de l'alumnat ni del professor atès que no es va accedir a dades personals (incloses imatges) perquè els alumnes es trobaven presencialment a l'aula i no enfocats, tret de les dades dels dos alumnes col·laboradors que sí que assistien remotament les quals eren sobradament conegudes per l'autor dels fets ja que mantenen una relació d'amistat.”
- Que “En data 25/02/2022 la família ens va informar que havien posat una demanda judicial al (...). En data 21/03/2023 vam rebre requeriment de (...)al qual vam respondre afegint totes les dades que sol·licitaven.”

L'entitat denunciada adjuntava a l'escrit un còpia de l'ofici, de data 09/03/2022, enviat per la (...) (...)a l'IES (...). A través d'aquest escrit s'informa el centre que els pares de l'alumna referenciada han denunciat, entre d'altres conductes, la “suplantación de identidad para reproducir en clase un vídeo pornográfico”, i sobre això, requereixen informació.

Fonaments de dret

1. D'acord amb el que preveuen els articles 90.1 de l'LPAC i 2 del Decret 278/1993, en relació amb l'article 5 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i l'article 15 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, és competent per dictar aquesta resolució la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.
2. A partir del relat d'antecedents, cal analitzar els fets denunciats objecte d'aquesta resolució d'arxiu.

En aquest cas, és important contextualitzar les circumstàncies en què es van produir els fets denunciats.

El primer que cal assenyalar és que, en les seves manifestacions, l'IES deixa clar que la persona que va crear un compte de correu electrònic fals, que contenia el nom i segon cognom de la filla de la denunciant, era un tercer aliè a l'IES. En concret, un amic de dos alumnes del centre.

En aquest sentit, sense menystenir la gravetat del fet descrit -com s'infereix del fet que ha estat objecte d'investigació per la (...)-, cal indicar que, atès que l'autor del compte de correu electrònic va ser un particular que no formava part de l'IES, l'anàlisi d'aquesta acció que implica el tractament de la dada del nom i cognom de la filla de la denunciant se situa fora de l'àmbit d'actuació d'aquesta Autoritat, d'acord amb l'article 3 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

Per això, en aquesta resolució únicament s'analitzaran les circumstàncies que van permetre que un tercer, sota l'aparença d'un compte de correu electrònic d'una alumna de l'IES, pogués accedir a una classe en línia i així filtrar unes imatges de contingut sexualment explícit, i si aquesta acció va comportar l'accés o filtració de dades personals dels alumnes o treballadors de l'IES.

En relació amb això, cal partir del fet que, tal com indicava la denunciant, la creació d'aquest compte de correu electrònic, amb el mateix nom i cognom de la filla de la denunciant, es va fer amb la clara intenció de confondre el professor perquè acceptés la petició d'accés en línia a la classe híbrida. Per tant, en aquest cas hi concorre una voluntat expressa i premeditada de l'autor de l'engany de superar les mesures de seguretat que tenia implementades l'IES, per evitar la intrusió de persones alienes a les classes en línia. També cal tenir en compte que aquest tercer comptava amb la col·laboració de dos alumnes del centre, que van enviar-li l'enllaç per entrar a la classe en línia. Aquests elements són rellevants, atès que sense la seva concurrència conjunta l'accés del tercer a la classe en línia no hauria prosperat.

Sobre això, cal assenyalar que l'IES només va enviar la invitació a la classe en línia als alumnes del centre, i que el sistema està configurat perquè només els usuaris amb el compte corporatiu del centre (...) puguin accedir-hi directament i sense admissió prèvia. Per a la resta de casos, per accedir a la classe en línia cal el permís previ del professor. Respecte això, l'IES ha justificat que, excepcionalment, els professors puguin acceptar l'accés a les classes en línia de comptes de correu electrònic no corporatius, atès que en ocasions l'alumnat no és competent digitalment i sol·licita accedir a la classe des d'altres comptes de correu. No acceptar l'accés en línia d'aquests alumnes seria contraproductiu per a la funció educativa que correspon a un centre educatiu.

En aquest cas, en què la sol·licitud d'accés es va presentar a través d'un compte de correu electrònic "gmail", el sistema va funcionar, atès que l'accés no va ser directe sinó que va caldre el permís previ del professor. Una altra cosa és que el professor consentís l'accés sota la creença que el compte de correu electrònic pertanyia a una alumna del centre, que tenia un nom semblant i estava en (...). Però aquesta circumstància no implica que el sistema implementat no fos adequat. D'altra manera, comportaria imputar a l'IES la responsabilitat de l'acció de dos alumnes que, a títol individual, van col·laborar amb l'autor dels fets denunciats facilitant-li l'enllaç de la classe en línia. Comportaria, també, exigir als professors de l'IES un grau de diligència de difícil o quasi impossible compliment en casos com aquest, on l'autor dels fets denunciats buscava enganyar i confondre volgutament el professor, per així poder accedir a la classe i filtrar imatges amb continguts limitats a adults.

En aquest sentit, es considera que el sistema emprat per l'IES per permetre que els alumnes que estan al seu domicili puguin seguir les classes de l'aula, en remot, és l'apropiat per garantir un nivell de seguretat de les dades adequat al risc inherent d'aquest tipus de tractaments (art. 5.1.f RGPD).

Finalment, en aquest cas també cal tenir en compte que l'accés del tercer a la classe en línia no va comportar que es filtressin dades personals de cap alumne, ni de treballadors del centre educatiu, ni inclús de cap imatge, atès que no hi havia cap càmera que enfocés els alumnes que eren presencialment a l'aula. Les úniques dades a les quals va tenir accés el tercer van ser les dades identificatives dels dos alumnes que van col·laborar amb ell i que també seguien la classe en remot, que l'autor dels fets coneixia sobradament ja que mantenien una relació d'amistat.

3. L'article 10.2 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, preveu que "(...) no es formularà plec de càrrecs i s'ordenarà el sobreseïment de l'expedient i l'arxiu de les actuacions quan de les diligències i de les proves practicades, en resulti acreditada la inexistència d'infracció o responsabilitat. Aquesta resolució es notificarà als interessats". I l'article 20.1 del mateix decret determina que escau el sobreseïment: "a) Quan els fets no són constitutius d'infracció administrativa."

De conformitat amb tot el que s'ha exposat en el fonament de dret 2n, i atès que durant les actuacions dutes a terme en el marc de la informació prèvia no s'ha acreditat cap fet que pugui ser constitutiu d'alguna de les infraccions previstes a la legislació sobre protecció de dades, escau acordar-ne l'arxivament.

Resolució

Per tant, resolc:

1. Arxivar les actuacions d'informació prèvia número IP 115/2022, relatives a l'Institut (...)del Departament d'Educació, ja que no s'ha constatat que s'hagi produït cap acte que pugui ser constitutiu d'alguna de les infraccions previstes a la legislació sobre protecció de dades.
2. Notificar aquesta resolució a l'Institut (...)del Departament d'Educació i a la persona denunciant.
3. Ordenar que la resolució es publiqui al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010 i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, amb caràcter potestatiu les persones interessades poden interposar un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar a partir de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de la Llei 39/2015. També es pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius de Barcelona, en el termini de dos mesos a comptar a partir de

l'endemà de la seva notificació, d'acord amb la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Igualment, les persones interessades poden interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora